

PSYCHOLOGIE U NÁS A V ZAHRANIČÍ

ZIVOTNÉ JUBILEUM doc. PhDr. JOZEFA ŠTEFANOVIČA, CSc.

V auguste 1984 sa dožil 60 rokov významný slovenský pedagogický psychológ doc. PhDr. Jozef Štefanovič, CSc., člen Katedry psychologických vied Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Doc. Štefanovič sa narodil 26. augusta 1924 v Hýľove, kde v biednych sociálnych pomeroch v robotníckej rodine prežil i svoje detstvo. Po absolvovaní košického gymnázia prichádza v roku 1946 na Filozofickú fakultu UK do Bratislavy, kde študuje odbor filozofia – slovenčina. Po ukončení štúdia pracuje v rokoch 1950–1968 vo Výskumnom ústave pedagogickom v Bratislave, postupne ako odborný, vedecký a nakoniec ako samostatný vedecký pracovník. V roku 1968 sa stáva – už ako docent – členom novoutvorenej Katedry pedagogickej psychológie FF UK v Bratislave. Z nej prechádza v roku 1982 (pri integrácii bývalej katedry psychológie FF UK a Katedry pedagogickej psychológie FF UK) na Katedru psychologických vied FF UK, ktorej členom je dodnes. Súčasne pôsobí v rokoch 1967–1977 ako docent Katedry pedagogiky Národohospodárskej fakulty Vysokej školy ekonomickej v Bratislave.

Taký je krátky náčrt úspešnej profesionálnej dráhy jubilanta, ktorá je odrazom nespočetných hodín, dní a týždňov venovaných vedecko-výskumnej, pedagogickej, publikačnej, organizačnej, odbornoporaďenskej, konzultačnej a prekladateľskej činnosti.

V prvých rokoch svojej odbornej činnosti sa jubilant uplatňoval najmä ako apretátor základnej sovietskej pedagogickej a psychologickéj literatúry vydávanej v preklade. Postupne prešiel k samostatnej výskumnej a publikačnej činnosti, ktorá sa vždy zameriavala na riešenie aktuálnych pedagogicko-psychologických problémov. Tak napríklad v šesťdesiatych rokoch, v súvislosti so straníckym uznesením o spojení školy so životom, riešil problematiku pracovného a výrobného vyučovania. Výsledky tejto práce mali zásadný teoreticko-metodický význam pre polytechnizáciu našej školy a boli publikované v dvoch vydaniach monografie „Psychológia a metodika pracovného vyučovania“, v niekoľkých štúdiách a článkoch. Podobne, v súvislosti s požiadavkou znížiť prepádávanie žiakov, jubilant výskumne riešil problematiku osvojovania slovenského jazyka a to najmä v jeho pravopisnej zložke. Výsledky práce opäť publikoval vo viacerých vedeckých a metodických štúdiách a článkoch a v monografii „Osvojovanie pravopisu“.

V ďalšej etape vedecko-výskumnej činnosti doc. Štefanoviča sa jeho pozornosť a záujem obrátili k riešeniu veľmi závažnej problematiky – ku skúmaniu osobnosti socialistického učiteľa a k psychológii vzťahu medzi učiteľom a žiakom. Výsledky riešenia tejto problematiky, ktoré vychádzali zo široko koncipovaného výskumu, boli publikované v 4 knižných monografiách, v 3 vysokoškolských učebniciach, v 2 kolektívnych publikáciách a vo viacerých štúdiách a článkoch. Za všetky spomeňme aspoň jednu prácu z nich, monografiu „Psychológia učiteľovho pedagogického taktu“, ktorá vyšla v SPN Bratislava roku 1974 a bola odmenená Cenou Slovenského literárneho fondu.

Osobitnú oblasť vedecko-výskumného a odborného záujmu jubilanta tvorí obsah a metodika vyučovania psychológie na stredných školách. Doc. Štefanovič je autorom a spoluautorom prvých marxistických stredoškolských celoštátnych učebníc psychológie u nás. Podielal sa na tvorbe takmer všetkých celoštátnych stredoškolských učebníc psychológie (najmä pre všeobecnovzdelávacie školy), ktoré sa v súčasnosti používajú. Je len prirodzené, že ako vysokoškolský učiteľ sa v nemalej miere podieľa aj na tvorbe vysokoškolských učebníc a učebných textov zo všeobecnej a pedagogickej psychológie.

So samostatnou vedecko-výskumnou a publikačnou činnosťou jubilanta je úzko spojená jeho bohatá odborná prekladateľská činnosť. Svojimi prekladmi z ruštiny a z poľštiny doc. Štefanovič sprístupnil československým odborníkom mnohé závažné diela z oblasti všeobecnej, vývinovej a pedagogickej psychológie.

Hovoriť len o vedecko-výskumnej a publikačnej činnosti doc. Štefanoviča by bolo jednostranné, veď táto sa u neho organicky spája s veľkou spoločenskou angažovanosťou, významnou vedecko-organizačnou, konzultačnou, ale najmä pedagogickou činnosťou. Ako člen a funkcionár viacerých spoločenských organizácií, vedeckých rád, komisií pre udeľovanie vedeckých hodností, vedeckých spoločností, redakčných rád, odborných a rigorózných komisií presadzuje spoločensky aktuálne vedecké a odborné poznatky do odbornej, ale i širšie ponímanej spoločenskej praxe. Mnohé progresívne

zmeny a uznesenia týkajúce sa rozvoja psychologickéj vedy i pedagogickej praxe nesú pečať jeho vplyvu.

Popri vedeckej činnosti je snáď najvýznamnejšou už spomenutá pedagogická činnosť doc. Štefanoviča, veď mnohí z nás sme ho spoznali a pamätáme si ho predovšetkým ako jedného z našich učiteľov. Počas mnohých rokov jeho pôsobenia na vysokých školách sa na jeho prednáškach a seminároch, venovaných najmä psychologickej problematike vyučovania a učenia sa, vystriedali stovky študentov. Stretli v ňom odborne vysoko erudovaného, tolerantného, prísneho a zároveň láskavého učiteľa. So záujmom počúvali jeho prednášky, diskutovali na seminároch a prichádzali k nemu na konzultácie. O vysokej úrovni jeho pedagogického pôsobenia svedčí aj fakt, že veľká časť študentov z každého ročníka sa rozhodne vypracovať diplomovú prácu pod jeho vedením. A viacerí nekončia ani tu, ale vracajú sa pod jeho ochranné pedagogické krídla ako aspiranti a vyhľadávajú jeho pomoc a odbornú radu pri riešení problémov, s ktorými sa stretávajú vo svojej odbornej psychologickej alebo pedagogickej praxi.

A taký je doc. Štefanovič aj ako kolega — ochotný pomôcť a poradiť. Vždy prináša svoj živý a osobitý vklad do plnenia odborných úloh katedry i do riešenia ľudských problémov v pracovnom kolektíve. So svojim rozhľadom v odbornej problematike, s bohatými pedagogickými a životnými skúsenosťami, ľudským a individuálnym prístupom k človeku a v neposlednej miere so svojim zmyslom pre humor je jednou z opôr kolektívu katedry a jedným z jej najobľúbenejších členov. Jeho vitalita a živý záujem o účasť na odbornom a spoločenskom dianí je nám zárukou mnohých ďalších odborne a ľudsky bohatých a vzácných spoločných zážitkov s ním. My mu k nim prajeme dobré zdravie a veľa osobnej pohody.

G. Štefaneková

XXIII. MEZINÁRODNÍ KONGRES PSYCHOLOGIE V MEXIKU

Mezinárodná spoločnosť vedecké psychológie (IUPS) poŕadá pravidelne každé štyri roky mezinárodný kongres, ktorý je najvýznamnejším svetovým setkáním psychologů; na ňom se psychologové zabývajú teoretickými, metodologickými, experimentálnymi i organizačnými problémy své vedy.

Uspořádáním XXIII. mezinárodního kongresu psychologie pověřila IUPS Mexickou psychologickou společností, která ho realizovala spolu s Národní mexickou univerzitou ve dnech 2.—7. září 1984 v překrásném prostředí lázeňského města Acapulca - Convention Center. Mexičtí hostitelé věnovali přípravě i průběhu kongresu velikou pozornost. Čestnou záštitu přijal sám prezident Mexické republiky Lic. Miguel de la Madrid Hurtado a jako jeho zástupce dr. Guillermo Soberón Acevedo, ministr zdravotnictví, který byl osobně na kongresu přítomen. Čestným předsedou kongresu byl rektor Národní mexické univerzity dr. Octavio Rivero Serrano. V čestném předsednictvu byli přední představitelé mexického společenského, politického a vědeckého života.

Nejnáročnější funkci vykonával předseda kongresu Rogelio Diaz-Guerrero, který měl k dispozici organizační výbor, výbor pro vědecký program, výbor pro zajištění finančních otázek, výbor pro

kulturní a společenský program a některé další výbory a komise, které zajišťovaly ostatní aktivity související s dobrou přípravou a průběhem kongresu.

Veliké úsilí a snaha pořadatelů umožňuje konstatovat, že kongres proběhl úspěšně; přesto pořadatelé nedosáhli preciznosti soudruhů z NDR, kteří organizovali předchozí XXII. mezinárodní kongres v Lipsku v roce 1980. Např. velice slabou úroveň měl denní kongresový bulletin, který postrádal hlubší informace o vlastním vědeckém programu a jednání. Pořadatelé nevydali ani nejnütnější informace o počtu účastníků a počtu zastoupených zemí. Nekonalo se ani závěrečné plenární zasedání, na němž by byl alespoň předběžně zhodnocen průběh konference a oceněny její výsledky.

Počet účastníků kongresu lze tudíž pouze odhadovat; bylo jich méně než na kongresu v Lipsku, kolem dva a půl tisíce, z nich bylo veliké množství studujících psychologie z latinskoamerických zemí, zejména však z pořadajícího Mexika. Počet účastníků z latinskoamerických zemí byl pochopitelně nejvyšší; hodně účastníků bylo z USA, Kanady a dalších kapitalistických zemí. Zastoupení socialistických zemí bylo poměrně malé, např. SSSR 18, NDR 9, PLR 8, BLR 4, MLR a ČSSR po dvou. Za ČSSR se kongresu zúčastnili člen korespondent Damián Kováč, předseda Čs. psychologické společnosti ČSAV, a prof. Miloslav Ko-